

Haagse Vogelbescherming

De Wulp

52e jaargang nr. 3 - augustus 2021

De Wulp

52e jaargang, nr. 3, augustus 2021

COLOFON

De Wulp is een kwartaaluitgave van de Haagse Vogelbescherming die gratis wordt toegezonden aan de leden.

HVB digitaal

www.haagsevogels.nl

www.vogelopvangdewulp.nl

www.facebook.com/HaagseVogels/

www.facebook.com/vogelopvangdewulp/

Fotografie

Floris de Boer, Frederik Hoogerhoud, Adri de Groot, Tom Loorij, Cora van Nieuwkerk, Boudewijn Schreiner, Vincent van der Spek, Peter Ubachs, Vogelopvang De Wulp, Caroline Walta, Foeke Zeilstra e.a.

Kopij

Inleveren artikelen voor De Wulp zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk op 15 oktober 2021.

Redactie

Foeke Zeilstra

Loes Loorij (corrector)

E-mail: dewulp@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen te redigeren, in te korten of niet te plaatsen. Auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun bijdragen. Publicatie betekent niet dat de daarin vermelde meningen het inzicht van de redactie of van de vereniging weergeven.

Foto's

Wat betreft ingezonden foto's geldt het volgende. De keus van foto's ligt bij de redactie. De kwaliteit en de beschikbare ruimte bepalen of ze wel of niet worden geplaatst. Incidenteel zullen foto's worden bijgesneden. Foto's met toevoegingen in de foto zoals namen, copyrighttekens e.d. worden niet geplaatst. De namen van de fotografen worden in het colofon vermeld.

Vormgeving en druk

Pasmans Drukkerij Den Haag

Oplage: 1100 exemplaren

De Wulp wordt gedrukt op chloor- en zuurvrij papier dat tevens FSC-gecertificeerd is.

Foto voorpagina: *sperwer*

gefotografeerd door Boudewijn Schreiner

- 3 Van de voorzitter
- 4 Witte zwanen? - *Frederik Hoogerhoud*
- 5 Inventarisatierapport 2021
Wim Kooij en Boudewijn Schreiner
- 6 Interview met Hank Hoogwout, oud-voorzitter HVB
John Woudstra
- 8 Met blijdschap geven wij kennis van ...
Foeke Zeilstra
- 9 In memoriam Yvonne van de Pitte
Frederik Hoogerhoud
- 10 Op kraamvisite ...
Hans Elders
- 12 Berichten van het front ...
Foeke Zeilstra
- 13 Inge's Vogels van Europa 2022
Foeke Zeilstra
- 14 Dag(deel)excursies CEL
- 16 De dodaars, de Calimero van de watervogels - *Wim Kooij*
- 18 Volop drukte in vogelopvang De Wulp
Sharon Lexmond
- 20 Vogels van de Nederlandse Rode Lijst: de kramsvogel - *Tom Loorij*
- 22 Veldwaarnemingen
Vogels kijken in Rijswijk - *Wim Kooij*
- 26 Ooievaars ringen - de HVB op grote hoogte
Caroline Walta
- 28 Een bijzonder zeldzame vogel ...
Foeke Zeilstra
- 31 Verenigingswinkel en contactgegevens

Welkom nieuwe leden!

M.A. de Jonge, Den Haag

S. de Jonge, Den Haag

C. Henze, Leidschendam

E.E.G. Plokker, Brussel

P.J. Zoutewelle, Den Haag

J.G.M. Hoffman, Den Haag

R. Hoedemakers, Leidschendam

R. Haanstra, Den Haag

M.I.S. van Aken, Den Haag

J.C. Collina, Den Haag

W.J. Muhs, Den Haag

I.E. Soullié, Den Haag

Y. Malherbe, Den Haag

M.J. Lambers, Den Haag

De HVB heeft recent twee algemene ledenvergaderingen gehouden. Heel bijzonder want er was helemaal niemand te zien! Nu ja, we leven nu eenmaal in bijzondere tijden en natuurlijk was het gebrek aan oude en nieuwe gezichten het gevolg van de noodzakelijke ‘elektronische’ vorm van vergaderen. In 2020 hadden wij u na de pauze in de vergadering twee lezingen willen aanbieden, maar helaas: op naar betere tijden. Dankzij de techniek was er voor de leden wel gelegenheid tot het stellen van vragen, het opperen van ideeën en voor opmerkingen over het gevoerde beleid.

Tot plezier van het bestuur zijn alle voorgelegde agenda- en beslispunten goedgekeurd. Niet alleen de financiële zaken, maar ook de herverkiezing van het bestuur vond genade in de ogen van de leden. Wij zijn erg blij met de continuïteit van het bestuur. Inmiddels heeft dat bestuur al meer dan een jaar geen fysieke vergaderingen gehouden, maar we konden gelukkig efficiënt en in goede sfeer communiceren via mail en telefoon. Het stemt dankbaar dat wij thans in een zodanig digitaal tijdperk leven waardoor we elkaar met een druk op de knop kunnen informeren en raadplegen. Daardoor heeft de onderlinge communicatie niet onder druk gestaan.

Ook hebben wij tot onze vreugde geconstateerd dat ons ledental ook dit jaar weer groeit. Een vitale Haagse Vogelbescherming is belangrijk. Zeker in een tijd waarin voor woningbouw en het scheppen van bedrijfsruimtes een flinke claim wordt gelegd op de schaarse ruimte is dat van belang. De HVB kan dan niet

alleen op basis van kennis van zaken, maar ook gesteund door een flinke achterban opkomen voor de belangen van onze vogels en voor die van de natuur in het algemeen. We zijn daarom onze nieuwe en bestaande leden erkentelijk voor hun lidmaatschap van onze bijna 100-jarige Haagse Vogelbescherming.

Sinds dit voorjaar is de HVB nauw betrokken bij de start van een door het Dinamo fonds gesubsidieerd ijsvogelproject. Het doel is de leefgebieden van de ijsvogels te beschermen en op verschillende locaties in onze regio nestgelegenheid aan te leggen. We zijn trots op dit project waarin deze schitterend gekleurde soort centraal staat. We komen hier in de komende maanden meer uitgebreid bij u op terug.

Een aantal jaren geleden is onze vogelopvang De Wulp gerenoveerd. Noodzakelijk onderhoud aan de buitenvolières is toen vanwege ‘budgettaire redenen’ uitgesteld. Onlangs is dit deelproject alsnog opgepakt. En met succes: de volières zijn nu veel beter te gebruiken en kunnen gemakkelijker worden schoongemaakt.

In dit nummer van de Wulp vindt u een aantrekkelijk door de Commissie Excursies en Lezingen (CEL) opgesteld excursieprogramma met activiteiten in Den Haag en de directe omgeving. Volgend jaar hoopt de HVB ook weer te kunnen starten met lezingen, cursussen en uiteraard ook de open dagen bij de vogelopvang. Uiteraard kijken we met argusogen naar het verdere verloop van de pandemie en hopen vurig dat die geen roet in het eten zal gooien. Bij de voor de komende periode

geplande excursies gelden een aantal coronabeperkingen. Hopelijk is dat voor het laatst.

Een aantal voormalige burgemeesters van Den Haag was beschermheer van onze vogelopvang, dat destijds nog vogelasiel heette. Wij hopen binnenkort onze huidige burgemeester te kunnen uitnodigen voor een bezoek aan onze de vogelopvang. We houden u op de hoogte.

De afgelopen anderhalf jaar zijn ook voor de HVB wel heel anders verlopen dan verwacht. Terugkijkend op deze heftige periode, blijft het verrassend hoeveel er onder deze omstandigheden is gepresteerd door

onze vele vrijwilligers. Niet alleen het bestuur, maar een groot aantal HVB-leden waardeert dat enorm.

Tenslotte een blik op de toekomst. Hopelijk kunnen we stapsgewijs steeds verder terug naar normaal. In de komende maanden mag u uitzien naar een aantal interessante ontwikkelingen en publicaties die de HVB nog duidelijker op de zullen kaart zetten! En dat is natuurlijk geen doel op zich, maar het stelt ons in staat om effectief op te blijven komen voor de vogels en het groen in onze stad en regio.

Hans Elders
voorzitter

Witte zwanen?

In de parken Oosterbeek en Marlot hebben de knobbelzwanen jongen. Wat opviel is dat sommige dons jongen wit zijn in plaats van het gebruikelijke grauwbrown. Ik vroeg me af hoe dat kwam. Na wat zoeken vond ik bij Vogelbescherming Nederland de verklaring.

In Polen werden knobbelzwanen traditioneel gefokt op het gen wit, omdat het mooi wit dons opleverde. Deze zwanen kwamen – al dan niet vliegend – terecht in ons kikkerlandje. Hier vermengden ze zich met onze cultuurzwanen. Het Poolse bloed leverde dus de witte donsjongen en in hetzelfde nest zaten dus ook grauwbrown exemplaren. Bij ons beter bekend als het lelijke eendje ...

Frederik Hoogerhoud

Inventarisatierapport 2020

Eerdaags zal het inventarisatierapport weer te downloaden zijn van onze site. En een beperkt aantal gedrukte exemplaren kan worden opgehaald bij vogelopvang De Wulp.

WIM KOOIJ EN BOUDEWIJN SCHREINER

Het verslagjaar was anders dan anders. Vanwege de coronaperikelen werd 'wandelen' massaal ontdekt, goed voor de groenbeleving maar niet altijd goed voor het groen zelf. En niet voor de al dan niet gevleugelde bewoners ervan. De druk op het Haagse groen blijft toenemen en in de strijd tussen 'groen' en 'rood' lijkt de laatste aan de winnende hand.

Alleen in Den Haag zelf al zijn er in 2020 maar liefst 2820 nieuwbouwwoningen bijgebouwd. Daarmee heeft de gemeente Den Haag de gebruikelijke koploper Amsterdam van de troon gestoten. Er wordt gelukkig niet altijd 'horizontaal' gebouwd maar ook steeds vaker 'de lucht in'. Maar ook dat heeft letterlijk en figuurlijk zijn schaduwzijden. Tot 2025 zullen er jaarlijks nog eens 75.000 woningen bij komen om de grote woningnood in Nederland te bestrijden. En veel mensen willen graag in of in de omgeving van onze mooie stad wonen. En gelijk hebben ze natuurlijk.

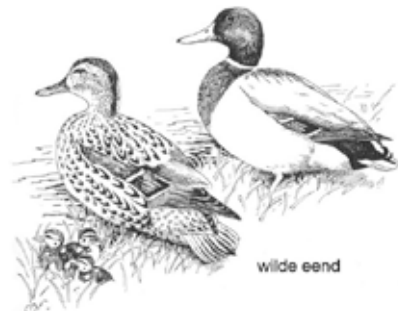
Maar de Haagse Vogelbescherming heeft ook gelijk dat ze zich samen met andere groenverenigingen en wijkverenigingen inzet om kwaliteitsgroen waar mogelijk te behouden en liefst ook nog te verbeteren. Dit vergt grote zorgvuldigheid.

De aanwezigheid van vogels is een van de belangrijkste indicatoren die inzicht geven in hoe de leefomgeving erbij staat en zich ontwikkelt. Dit jaar vindt u in het inventarisatierapport ook rapportages

over terreinen die langere tijd buiten beeld waren, zoals de Nieuwe Scheveningse Bosjes. Daarvan is ook de ontwikkeling in de tijd in kaart gebracht. Die stemt helaas niet tot veel vrolijkheid.

Daarom is dit rapport, dat nu voor de 34^e keer verschijnt ook zo belangrijk. In het rapport over 2020 wordt ook voor de 34^e keer het belang van onze vogelrustgebieden onderstreept. Het zijn plekken waar een snel achteruit gaande soort als bijvoorbeeld de glanskop nog voorkomt. Tevens blijkt dat in sommige gebieden zoals Arendsdorp-Oostduin de vogelstand door een combinatie van factoren achteruit holt. Gelukkig zijn er in samenspraak met wijkvereniging en onze vereniging afspraken gemaakt die houvast bieden voor een zonniger vogeltoekomst.

Door beleidsbepalers wordt de inhoud van onze inventarisatierapporten gelukkig steeds meer meegewogen bij het maken van plannen en het nemen van beslissingen. Maar we zullen de komende jaren alert moeten blijven. De Haagse Vogelbescherming heeft veel bereikt, maar is nog lang niet klaar!

Waar zijn ze gebleven ...?

John Woudstra interviewde Hank Hoogwout, HVB-voorzitter van 2000 tot 2009

Vanaf de Laan van Meerdervoort – richting Kijkduin – sla ik rechtsaf de Heliotrooplaan in. Dit keer niet op weg naar vogelopvang De Wulp, waar ik de afgelopen 20 jaar al zo vaak naar binnenging, maar naar een van de flats aan de overkant waar onze oud-voorzitter Hank Hoogwout nog altijd woont. Hoe zou het met haar gaan? Als altijd gebruind, sportief? Tennist ze nog?

Eenmaal binnen lijkt er niet veel veranderd. Een berber sennen hond (de derde alweer, zo hoor ik) begroet mij blaffend. Het is duidelijk: hier komt geen ongenode gast naar binnen. ‘Hallo John, kom binnen! Koffie?’ Inderdaad: niks veranderd. Gebruind en ja hoor: ze tennist en golft nog!

Mijn eerste kennismaking met de Haagse Vogelbescherming verliep via Hank. Ik zag een advertentie in Arts en Auto: ‘bestuurslid HVB gezocht’ en stapte in 2001 deze flat ook binnen. Niet lang daarna zat ik in een bestuur met Anne-Marie Plate, Loes Jalink en Tom Loorij. De laatste twee zouden niet lang daarna stoppen met bestuurswerk. In de drie periodes van drie jaar erna, kwamen daar Wouter Plomp, Frits IJzendoorn, Jaap Grijmans en Marcel Nollen bij. Een uitgebalanceerd bestuur met zowel vogelaars, ervaren bestuurders, ervaring met statuten, een bouwkundige en een dierenarts. Later kwam ook Idde Lammers het bestuur versterken. Het was een bestuur waarvan de leden het goed met elkaar konden vinden. Nu nog komen ze nog één keer per jaar in een restaurant bij elkaar!

In het Aloysiuscollege vierde de HVB haar 75-jarig jubileum. Dat was in het begin van jouw voorzitterschap, hoe was dat?

‘Ontzettend goed georganiseerd en mooi dat de heer Deetman, de toenmalige burgemeester erbij was! Een mooi moment om veel nieuwe leden te werven vonden we. Dat bleek later trouwens lastiger dan gedacht. Alle verenigingen krompen qua aantal leden, de HVB dus ook.’

Hoe kijk je terug op je bestuursjaren?

‘Nou, ik kijk eigenlijk nooit terug, maar altijd vooruit. Ik ben een doener en vooral

door de samenstelling van het bestuur konden indertijd veel bereiken. De vergaderingen waren altijd geanimeerd en productief. In die tijd waren er een aantal pijnpunten, onder andere de communicatie met de CEL en het asiel, maar eigenlijk hebben we die relatie in die jaren weer redelijk op de rails gekregen. ‘Wat betreft het asiel, dat was me nogal een dossier – zeg maar gerust een kwestie – aan het worden omdat het contract met de gemeente op korte termijn afliep. Een dossier waar we alleen als we eensgezind de schouders er onder zouden zetten, stappen konden maken. Nieuwbouw op een nieuwe locatie was het plan. Jammer dat er uiteindelijk geen andere bouwlocatie beschikbaar kwam.’

Vijfjarenbeleidsplan

Schrijver dezes heeft destijds voor het opstellen van een vijfjarenbeleidsplan alle ex-voorzitters – voor zover nog in leven – uitgenodigd. Dat was bij oud-voorzitter Johan Huijbrechtse thuis en hen bevestigd over de toekomst van het asiel.

Hank kijkt terug: ‘dat was in die tijd een heet hangijzer vanwege de discrepantie tussen het doel van de vereniging – *soortbescherming* – versus dat van het asiel: *individuele bescherming*. Dus de opvang en verzorging van gewonde vogels waar een enorme *knuffelfactor* aan kleeft. Iedereen was het er over eens dat je het asiel als uithangbord en *goodwill-agent* bij de HVB moest houden, ook al spraken we eigenlijk twee verschillende talen.’

Er werd gesproken van een (te) zakelijk bestuur

‘Nou, gericht op resultaat waren we zeker, maar wel altijd de nadruk leggend op overleg. Dus niet met de wet in de hand

met veel lawaai allerlei zaken gaan eisen, maar aan en met andere verantwoordelijke besturen elkaars positie verklaren en naar oplossingen zoeken. Meteen met de vinger wijzen, helpt een zaak vaak niet verder, dan gaan de hakken in het zand. Heel vaak is er geen sprake van onwil, maar van onbekendheid met regels en gebruiken.’

Overtuigen op grote hoogte

‘Een mooie ervaring die dit illustreert was zaak rond de nieuwbouw op de VINEX-locaties Ypenburg en Leidschenveen. Daar startte men de huizenbouw dusdanig, dat op dat natuurgebied, een weidenschap, de vogels vanuit de randen van het gebied richting de stad werden gedwongen. Dat was desastreus voor de diverse broedende soorten. We hebben aan de toenmalige verantwoordelijken – onder leiding van lid van de Milieupolitie Hans den Ouden – uitgelegd dat het misschien anders, wat beter voor de vogels zou kunnen. We hebben de bouwers zelfs nog per helikopter boven het gebied mee laten vliegen om ze onze visie en oplossingen uit te leggen. En dat hielp! De bouwplannen werden zodanig veranderd, dat er precies andersom gebouwd ging worden. Daardoor konden de vogels geleidelijk aan een wél veilige richting op. Sterker nog: de bouwers gingen actief broedende vogels beschermen! Een mooi staaltje van helicopterview en wat dat kan opleveren ...’

Wat vind je van ons verenigingsblad de Wulp?

Leuk om te zien dat het eigenlijk nog altijd de lay-out heeft uit de tijd dat we overstapten van een gestencild blaadje naar de huidige versie. Eigenlijk net zo als ik dat, toen ik in het bestuur van de Dierenbescherming zat, heb gestimu-

leerd. Het blad is tenslotte je *uithangbord*. Nu is het via een tussenstap met alleen een kleurenomslag, helemaal full colour. Vogeltechnisch top en vol leuke en informatieve verhalen: complimenten aan de huidige redactie!

Vind je het vervelend dat er juist in deze tijd geen vrouwen in het bestuur zitten?

Nee hoor, ik werk altijd prima met mannen, dus van mij mogen ze blijven ...

Heb je nog een tip voor dit bestuur?

‘Jazeker wel: misschien is het een idee om vogelopvang De Wulp, wel gelieerd aan de HVB, door een aparte stichting met een eigen bestuur te laten beheren. Het voordeel is dat, mocht er ooit weer een

bestuurscrisis ontstaan, de vogelopvang daar niet de dupe van wordt. Een ander punt: kijk eens naar alle nieuwbouwplannen. Neem Kijkduin, daar komen duizend nieuwe mensen te wonen. Vlak bij de natuur. Die lopen straks allemaal hun hond uit te laten in de duinen en op het strand. Zorg dus dat je die informeert dat we er zijn! Het zijn allemaal potentiële HVB-leden! En ik wil best nog wel eens in het blad van het Wijkberaad Bohemen, Waldeck, Kijkduin – ik zit daar in het bestuur – een HVB-folder laten bijvoegen, maar dan wil ik wel eerst wel eens even kennismaken met de huidige voorzitter!’

(Opm. redactie: de kennismaking heeft inmiddels plaatsgevonden.)

Met blijdschap geven wij kennis van ... de geboorte van vier torenvalken in Oosterbeek!

FOEKE ZEILSTRA

In maart werd door de HVB een nieuwe torenvalkkast bij de vijver in Oosterbeek geplaatst. De oude kast was niet, zoals eerder gemeld, uit de boom gewaaid, maar door een pendelende tak uit de boom gemept. Nadat het ouderpaar een aantal weken de kast uit de boom had gekeken, kwamen ze tot broeden met vier jonkies als fraai resultaat. De ouders vliegen af en aan om ze te voeren, geven inmiddels vliegles en leren hen de fijne kneepjes van het muizen vangen. Ons lid Peter Ubachs maakte fraaie foto's van de borelingen.

Yvonne van de Pitte

*Rotterdam, 2 augustus 1928

†Wassenaar, 8 juli 2021

We kennen haar binnen de Haagse Vogelbescherming vooral van haar inspirerende verhalen over vogels en dan nog het meest over haar lievelingsvogel: de spreeuw. Yvonne Jeanne Paula van de Pitte werd in Rotterdam geboren als dochter van de Belgische consul Eugène Vandepitte

en Francina Lodeizen. In 1930 verhuisde het gezin naar Wassenaar. Maar 10 jaar later, op 13 mei 1940, was het gedaan met de Wassenaarse rust. De Belgische Ambassade vluchtte met het voltallige personeel, uitgezwaaid door Duitse bommenwerpers, naar het veilige Engeland. En op dat moment werd de schrijver in de 11 jarige Yvonne wakker. Op verzoek van haar vader schreef ze een verslag over de gevaarlijke overtocht. Een historisch stuk want het handgeschreven origineel ligt nu nog bij het NIOD in de archieven.

In 1945 keerde het gezin terug naar het platgebombardeerde Rotterdam. Na haar schoolopleiding koos Yvonne voor het onderwijs en werd meer Nederlander dan Belg. Haar familienaam werd sindsdien dan ook op zijn Hollands geschreven als Van de Pitte.

In de jaren zeventig maakte ik kennis met haar toen ze bij de Haagse boekhandel Boucher haar eerst vogelgids 'Zien is Kennen' kocht. Maar pas na haar pensionering in 1993 nam haar interesse voor vogels een grote vlucht. Dagelijkse uitstapjes naar Meijndel en Voorlinden kleurden haar leven. Inmiddels woonde ze weer in Wassenaar. Ook in haar tuin genoot ze van talloze vogelavonturen die ze allemaal opschreef en publiceerde in ons lijfblad De Wulp. Vanwege haar gedetailleerde observaties waren het haast

wetenschappelijke waarnemingen die ook door ornithologen als Rob Bijlsma zeer werden gewaardeerd.

In alle bescheidenheid bundelde zij haar spreeuwenverhalen die ze liet drukken in een keurig boekje. Als persoonlijk cadeau aan vrienden. 'Het

heeft niet veel om het lijf, je leest het in 15 minuten uit, maar ik ben nu eenmaal gek op spreeuwen', las ik op het handgeschreven briefje bij het exemplaar dat ik cadeau kreeg. In 2000, bij het 75 jarige jubileum van de HVB, won ze de gedeelde 1ste prijs in de verhalenwedstrijd. Naast haar schrijfactiviteiten en redacteurschap voor De Wulp was ze ook jarenlang vogelwachter van kavel 91, waarvoor ze in 2003 een Gouden Wulp kreeg uitgereikt.

Jarenlang klom ze op haar vouwfiets en later op de E-bike om op excursie te gaan. Toen fietsen moeilijk werd, had ze nog haar autootje om naar Voorlinden te rijden dat bij haar om de boek lag. Nog weer later werd ze gebracht en gehaald om bij belangrijke HVB momenten aanwezig te zijn. In 2010 raakte ze bij een diefstal uit haar huis veel waardevolle spullen kwijt, waaronder ook haar Gouden Wulp. Als kleine tegemoetkoming op deze traumatische ervaring zorgde het HVB-bestuur voor een nieuw exemplaar.

Lieve Yvonne, de HVB zal jou en je verhalen zeker gaan missen. Moge een wolk van spreeuwen je in het hiernamaals begeleiden ...

Frederik Hoogerhoud
oud-voorzitter HVB

Op kraamvisite

HANS ELDERS

Gelukkig zijn er in Den Haag en omgeving nog veel groene plekjes en parken, waar mensen kunnen genieten van de natuur en van ‘onze’ Haagse vogels. Voor diegenen die een eigen tuin hebben, is er het voordeel een en ander te kunnen bewonderen vanuit de ‘luie stoel’ ...

Ook zelf geniet ik dankbaar van een vogel-vriendelijke voor- en achtertuin. Er staan veel bomen en struiken vol vogelvoedsel, maar er zijn ook veel schuilplaatsen op de grond en volop gelegenheid om nesten te bouwen. Vooral in onze achtertuin zijn heel wat soorten jonge vogels groot geworden, maar ook in de voortuin is er regelmatig nieuw leven te bewonderen. Graag deel ik met u enkele ervaringen, hoe ik op gezette tijden – en op gepaste afstand – in mijn rol als ‘vaste bezoeker’ zo’n schouwspel mag komen bewonderen.

Koolmezen

Vele jaren geleden hebben koolmezen een broedhokje ontdekt in de achtertuin en ze hebben er jaar in jaar uit dankbaar gebruik van gemaakt. Het steeds sterker wordende gepiep van de opgroeiende jonkies blijft prachtige achtergrondmuziek als je in de tuin bent. En als je daar even ‘rustig’ zit, vliegen ze richting je gezicht om op ongeveer een meter afstand van hoogte te veranderen en rakelings over je hoofd te vliegen. De ouders steken tientallen keren per uur een drukke laan over om in de bosrijke omgeving een verse, niet-vegetarische maaltijd te pakken te krijgen. En die moet natuurlijk vliegensvlug naar de kraamkamer worden gebracht. Omdat zowel het mannetje als het vrouwtje koolmees deze taak vervullen, hebben ze een manier gevonden om niet alle twee

tegelijk in de éénkamerwoning te hoeven bivakkeren. Ze hebben – bij de woning is geen bel geïnstalleerd – een alternatief gevonden dat niet onderdoet voor onze moderne elektronische gemakken. Eén van de ouders blijft in een boom of struik in de buurt en geeft een duidelijk signaal af, zodat botsingen bij het in- en uitvliegen worden voorkomen. Na een paar weken is het plotseling stil in de houten woning en zien we in de omgeving een massa jonge koolmezen die vrolijk wachten op de culinaire lekkernijen die hun maaltijdbezorgers aandragen.

Vorig jaar hebben we ‘op gepaste afstand’ een fraai nieuw nestkastje geplaatst. En wat gebeurde? Onze mezen namen prompt het nieuwe exemplaar in gebruik – ze hadden duidelijk gevoel voor kwaliteit, compliment voor de koolmezen ... Alhoewel: dit jaar blijken ze toch weer het oude hokje te hebben verkozen, of zijn het nieuwkomers?

Merels

Dan onze merels. Die lijken ieder jaar op een ander plekje in de tuin hun kraamkamer in te richten. Soms merken we dat pas als er later in het jaar wordt gesnoeid of als in het najaar de bladeren afvallen. Op een goede dag ontdekte ik een merelnest in onze bamboe. Ik was verbaasd want bamboestengels lijken mij nogal onhandig – ze zijn heel erg buigzaam. Als het stormt bijvoorbeeld, lijkt de bamboe ineens veel minder hoog. Als er sneeuw ligt, gaat de hoogte zelfs van drie meter naar anderhalve meter en als vervolgens de dooi invalt, ‘groeien’ de stengels in 24 uur tweemaal hun hoogte!

De merels hadden het mij wel erg gemakkelijk gemaakt door in de bamboe het nest te maken op ooghoogte. Ze hadden er geen enkel probleem mee dat ik af en toe mijn nieuwsgierigheid niet kon bedwingen. Het was duidelijk: ik werd gedood! Het was ongelooflijk dat het nest ondanks de harde windvlagen standhield – mijn complimenten voor het technisch kunnen van de merels! Het eerste legsel was voorspoedig en de merels begonnen vrij snel aan een tweede broedsel. Ook dat verliep voorspoedig en na enige tijd bleef er nog één kleintje in het nest achter. Toen sloeg het noodlot toe. In een flinke storm met windkracht 9 – en dat is heftig – werd het jong uit het nest geblazen. Dat kon ik

niet aanzien en ik probeerde het kleintje weer terug te zetten in het nest. Nou, dat heb ik geweten! Met luid gekrijs kwamen vader én moeder heel dichtbij, zo ongeveer ter hoogte van mijn hoofd en ik kreeg een enorm dreigende scheldpartij over me heen! Dat ik het lef had zoiets te doen bij een weggewaaide jonge merel ... Ik moest werkelijk niet denken dat ik op de hoogte was van merel-pedagogiek, laat staan van merel-EHBO! Beschaamd droop ik af, beseffend dat ik te ver was gegaan; nou ja, een lesje geleerd!

Pimpelaars

Dan zijn er nog de pimpelmezen, die trouw broeden in onze voortuin onder een balkon. Alleen viel het me op dat ze vorig jaar het nestkastje met rust lieten. Waarom? Toen ik later de nestkast opende, zag ik het. Het huisje was gekraakt door een enorm grote hommelmel. Het was duidelijk: onze pimpelmeesjes wilden geen hommeles en hadden hun geluk elders dan bij Elders gezocht. Ik heb toen het ‘hommelhuisje’ verplaatst naar een ander plekje in de tuin en op de vertrouwde plaats een nieuwe pimpelmeeskast opgehangen. En het afgelopen voorjaar klonk er weer die vertrouwde gezellige achtergrondmuziek in de voortuin. Missie geslaagd! En nu, terwijl ik deze lentebelevissen opschrijf, zie ik vanuit het raam weer dat ons ‘pretpark’ vol zit met jonge pimpelmeesjes.

Je hoeft er dus niet altijd op uit te trekken of verre reizen te maken om vogels te kijken. En het zijn echt niet alleen de veel voorkomende broedvogels die graag in onze tuin nestelen. Ik zag ook andere soorten mezen, roodborstjes en heggemusjes en hun ingenieus verscholen. Vol respect blijf ik mij over dit alles verbazen.

Vogelonvriendelijk maaien in de Hoekpolder

Begin juli heeft de HVB samen met de AVN en de KNNV Delfland een scherpe protestbrief gestuurd aan B&W van de gemeente Rijswijk. Aanleiding was de constatering dat ruim voor het einde van het broedseizoen maaiwerkzaamheden in de Hoekpolder zijn uitgevoerd. Daarbij zijn tientallen nesten vernield. Het gaat o.a. om schaarse soorten als de sprinkhaanzanger, blauwborst, rietgors, ca. 10 rietzangers, ca. 15 bosrietzanger en ca. 15 kleine karekieten.

Ijsvogelproject

Er is een begin gemaakt het project 'Ruimte voor Ijsvogels'. De HVB heeft Foeke Zeilstra bereid gevonden om als projectcoördinator op te treden. Doel is om een aantal geschikte plaatsen in onze regio nestgelegenheid voor de ijsvogel aan te leggen. Een aantal deskundige HVB-leden is bereid gevonden deel uit te maken van de begeleidingscommissie. Op dit moment wordt een begin gemaakt met de inventarisatie van locaties die mogelijk in aanmerking komen voor het plaatsen van een ijsvogelwand. Via de Ganzenveer en De Wulp houden we u op de hoogte. We zijn bijzonder blij met de financiële bijdrage van het Dinamo fonds waardoor we hopelijk al in de komende winter de eerste nestgelegenheid kunnen aanbrengeen.

Arendsdorp – Oostduin

De stichting Oostduin – eigenaar van de voormalige buitenplaatsen Arendsdorp en Oostduin – heeft een initiatief ontwikkeld voor de aanleg van een siertuin en de renovatie van de Gravinnetuin in het park. De HVB is, net als de wijkvereniging Benoordenhout, bezorgd dat de recreatiedruk nog verder zal toenemen met als gevolg dat nog meer broedvogels het gebied zullen mijden. Wim Kooij, Boudewijn Schreiner en Foeke Zeilstra werken nauw samen met de wijkvereniging om de schade aan de avifauna via het bepleiten van aanpassingen in de plannen, te beperken. Wie de inventarisaties van de HVB volgt, weet dat het aantal struweelbroedvogels er de laatste jaren sterk onder druk staat.

Sportcomplex Kijkduin en woningbouw naast Clingendael

We volgen in samenwerking met de AVN een aantal grootschalige bouwprojecten met argusogen. In Kijkduin worden plannen gemaakt voor een enorm omvangrijk sportcomplex grenzend aan het Westduinpark. De gemeente Wassenaar wil het ANWB complex op de hoek van Alkemadelaan – Wassenaarseweg omtoveren tot appartementen. Dat brengt pal naast park Clingendael hoogbouw met zich mee. Er zijn grote zorgen over het effect op de natuur en in het bijzonder de avifauna.

Inge's Vogels van Europa 2022

FOEKE ZEILSTRA

De HVB kent veel uitstekende vogelfotografen. Eén daarvan is ons lid Inge Duijsens. Inge is een begenadigd vogelfotograaf die al heel wat prijzen heeft gewonnen. Ik zocht haar op in Zoetermeer waar ze op het terras in haar achtertuin vertelde over haar liefde voor vogels. Die ontwikkelde zich tot een passie die ze na een loopbaan die via de wetenschap naar een eigen bedrijf leidde, in de afgelopen jaren steeds meer ruimte gaf. In overleg met haar man en mededirecteur Pieter – achter iedere succesvolle vrouw staat natuurlijk al jaren, maar zeker anno 2021 een stoere man – verdeelt ze nu haar tijd over het bedrijf en vogelfotografie. En, hoewel ik het niet durfde vragen, is mijn indruk dat de vogels het inmiddels qua uren ruim winnen van de onderneming ...

De tuin is zo ingericht en beplant dat er zich zoveel mogelijk verschillende soorten thuisvoelen. Achterin hangt een valkenkast waarin dit jaar weer vier jonge valken zijn geboren. Iets verderop staat een fraaie vogelhut. Vanaf de eerste rang kunnen spechten, torenvalken en, bij een vijvertje, heel wat andere soorten worden gefotografeerd. Inge geeft workshops vogelfotografie en de hut kan – HVB-leden opgelet! – door enthousiaste vogelfotografen voor een dagdeel worden gehuurd. Uit haar verhalen maak ik op dat Inges succes is gebaseerd op een aantal pijlers. Liefde voor vogels, uitstekende apparatuur en kennis van de fototechnische kanten spreekt bijna vanzelf. Maar het geheim van haar prachtige foto's is dat ze de lat heel hoog legt. 'Best goed' is niet goed genoeg. Ze wil de perfecte opname maken en kan daar urenlang geduld voor opbrengen.

Vogelagenda 2022

Tijdens het gesprek kwam Inge met een nieuwtje. Ook voor het volgende jaar 'mag' ze van haar uitgever opnieuw een vogelagenda maken. De eerste

versie 'Inge's vogels van Europa' verscheen vorig jaar en was een groot succes. Ook de uitgave 2022 ziet er met meer dan 60 pagina's met grote foto's weer prachtig uit. De ringband zorgt ervoor dat hij heerlijk open blijft liggen. Bij iedere week staat op de linker pagina een grote foto zodat je rechts aantekeningen kunt maken. Ook zijn er dit jaar spreads toegevoegd met spectaculaire, extra grote foto's. Het vrij dikke glanzend papier maakt dat de foto's prachtig uitkomen. Kortom, het geheel is een lust voor het oog. Ik deed vorig jaar een agenda cadeau en kreeg een opgetogen reactie: *'ik heb nog nooit zo'n fijne agenda gehad. De foto's zijn schitterend. Je wordt er gewoon blij van.'* Nu ben ik het zelden met mijn schoonmoeder eens, maar in dit geval helemaal ...

Inges nieuwe vogelagenda komt begin september uit en kost € 12,95 excl. verzendkosten. Wie die kosten wil besparen kan de agenda afhalen bij Inge in Zoetermeer of op twee adressen in Den Haag, eentje in het Benoordenhout en een ander in de Vogelwijk.

Bestellen:

<https://vogelsnederland.nl/product/inges-vogels-van-europa-agenda-2022/>

Dag(deel)excursies

Het informatie telefoonnummer voor algemene vragen aan de Commissie Excursies en Lezingen (CEL) is voor de komende periode 06-26300620. Informatie over de 'spelregels' rond excursies vindt u op www.haagsevogels.nl

Fijn dat we weer een excursieprogramma voor u hebben kunnen samenstellen. Een mooie stap richting 'normaal'. Graag uw aandacht voor een aantal punten. Vanwege de coronamaatregelen vervalt het carpoolen vanaf station Mariahoeve, we verzamelen op de locatie van de excursie. U gaat daar op eigen gelegenheid naar toe. Het maximum aantal deelnemers bedraagt acht personen en onderling houden we 1,5 m afstand. Deelname geschiedt op eigen risico en verantwoordelijkheid. Zie verder het volledige CEL-corona-protocol op de website haagsevogels.nl/interne-en-externe-excursies/. En dan nog een verzoek van de gidsen: wilt u hun mobiele telefoonnummer alleen op de excursie dag zelf gebruiken en alleen voor dringende zaken?

Zaterdag 4 september 2021

De Driemanspolder

Ochtendexcursie met eigen vervoer**

Tussen Zoetermeer, Den Haag en Leidschendam-Voorburg is een heel nieuw natuurgebied aangelegd. Deze Driemanspolder, zoals de naam is, is aangelegd ten behoeve van waterberging en als recreatiegebied. Het is een prachtig stuk natuur met veel waterpartijen. De vogels hebben dit gebied al weten te vinden en laten zich ook goed zien.

We gaan een wandeling maken langs verschillende waterpartijen en gaan kijken bij de vogelkijkhut. Laat u verrassen door deze mooie polder.

Leiding: Marcel van Rooijen (06 2951 6778)

Tijdstip: 08:30 uur

Verzamelpunt: Parkeerplaats t.o. 'Stal de Driegang', Wilsveen 1, Leidschendam

Maximum aantal deelnemers: 8

Opgave: deelnemers dienen zich vooraf op te geven bij het contactadres

Kosten: geen

Zaterdag 25 september 2021

Berkheide – Wassenaar

Lange ochtendexcursie met eigen vervoer**

Rondwandeling in het duingebied Berkheide, de start van de wandeling is de parkeerplaats tegenover het Hotel Duinoord bij de Wassenaarseslag. Vandaar lopen we naar de vogeltrektelpost Berkheide. Daar verblijven wij voor een korte koffiepauze (zelf meenemen) en het kijken naar de vogeltrek. Dan lopen we via de vochtige duinvallei naar de Atlantikwall en terug via de zeereep naar het hotel voor een kopje koffie.

Leiding: Maarten Souverijn (06 2007 5333)

Tijdstip: 08:30 uur

Verzamelpunt: parkeerplaats hotel Duinoord, Wassenaarseslag 26, Wassenaar

Maximum aantal deelnemers: 8

Opgave: deelnemers dienen zich vooraf op te geven bij het contactadres

Kosten: geen

Zaterdag 16 oktober 2021

Zuiderhavenhoofd Scheveningen

Ochtendexcursie met eigen vervoer**

In de trektijd kunnen we allerlei verrassingen verwachten, zowel in de havenkom als op zee. De basaltblokken zijn een eldorado voor

Let op: bij een aantal activiteiten wordt afgeweken van de gebruikelijke verzamel- en vertrektijd. U vindt de juiste tijden vermeld bij de typering van de excursies hieronder. We zijn bereikbaar via hvbexcursies@live.nl

de wat kleinere zangertjes en steltloperjes.

Leiding: Ton Haase (06 1272 1879)

Tijdstip: 08.30 uur

Verzamelpunt: aan het begin van het zuiderhavenhoofd Scheveningen

Maximum aantal deelnemers: 8

Opgave: deelnemers dienen zich vooraf op te geven bij het contactadres

Kosten: geen

Zaterdag 6 november 2021

De Horsten - Wassenaar

Ochtendexcursie met eigen vervoer**

We gaan naar de Horsten, het koninklijke landgoed tussen Wassenaar en Voorschoten. Het is een afwisselend gebied met loofbos, natte stukken wilgen en elzenbos en wat weilanden. We maken kans op diverse soorten vogels met hopelijk wat winterse soorten zoals de koperwiek, kramsvogel en keep. Verder zijn er de gewone bossoorten en soms de wat minder algemene, zoals de kleine bonte specht of appelvink. Ook de raaf komt hier voor. Zorg voor stevige waterdichte schoenen, want het kan zompig zijn op sommige paadjes.

Leiding: Wouter de Quant (06 8411 1162)

Tijdstip: 09:00 uur

Verzamelpunt: We verzamelen bij de ingang aan de kant van Voorschoten, op Horstlaan 3, 2252 AL Voorschoten. Er is een kleine parkeerplek voor een paar auto's en je kunt er je fiets kwijt

Maximum aantal deelnemers: 8

Opgave: deelnemers dienen zich vooraf op te geven bij het contactadres

Kosten: Toegang kost € 1,-. Een kaartje is alleen digitaal te koop. Doe dit van te voren of ter plekke met je smartphone, via <https://www.landgoederendehorsten.nl/toegangskaarten>

Verzamelpunt: De parkeerplaats bij NS-station Mariahoeve zijde Appelgaarde (Voorburg), tenzij anders genoemd.

Opgave: Voor alle excursies dient u zich vooraf op te geven bij de contactpersoon van de CEL (tenzij anders genoemd). Deelname is naar volgorde van opgave.

Mocht u na opgave onverhoopt verhinderd zijn, dan vernemen wij dit graag uiterlijk 48 uur voor de excursie zodat de vrijgekomen ruimte kan worden ingevuld.

Vervoer: Voor dagexcursies met eigen vervoer aangeven of u zelf met uw auto kunt rijden en hoeveel deelnemers u kunt meenemen; of dat u met een deelnemer wilt meerijden. Kosten voor meerijden is € 0,08 per kilometer, af te rekenen met de chauffeur. Om het milieu te sparen, rijden wij met zo weinig mogelijk auto's.

Rekeningnummer: Voor excursies waaraan kosten zijn verbonden die moeten worden overgemaakt, dient u het aangegeven bedrag te storten op IBAN NL75 INGB 0002 7184 86 t.n.v. Haagse Vogelbescherming, afdeling excursies. Annuleringen schriftelijk of telefonisch meedelen.

Regels en reglement: Met het verschijnen van de nieuwe agenda, vervalt automatisch de vorige.

Deelname geschiedt op basis van het Reglement Deelname Excursies/Reizen (augustus 2011). Dit reglement kunt u opvragen.

Jongeren: Op alle excursies zijn ook jongeren welkom!

Zwaarte excursies:

- * lichte wandeling, geen conditie vereist
- ** flinke wandeling, enige conditie vereist
- *** lange wandeling of meerdere wandelingen, conditie vereist
- ****zware wandeling(en) in moeilijk/ruig terrein

Terugkomsttijden

ochtend: tussen 12.30 en 13.00 uur

lange ochtend: tussen 14.00 en 14.30 uur

dag: tussen 17.30 en 18.00 uur

Eten en drinken: Neem iets te eten en drinken mee voor onderweg, daar er niet altijd een uitspanning kan worden bezocht. N.B. verzoek in de auto's niet te eten en/of drinken.

Kleding: Aangeraden wordt waterdicht schoeisel en regenkleding mee te nemen. In de winter warme kleding en handschoenen. In de zomer ademende kleding in lagen met voldoende bedekking tegen felle zon en evt. insecten. Bij voorkeur niet te felle kleuren.

De dodaars, de Calimero onder de watervogels

DOOR WIM KOOIJ

‘Ik heb een heel gek klein eendje gezien’. Of ‘een raar vogeltje in miniatuurformaat dat steeds maar aan het duiken was’. Ook: ‘zo gek, een klein watervogeltje dat heel vreemd schreeuwde’. Dit soort opmerkingen bereikten mij de laatste tijd. Het ging duidelijk om de dodaars, die steeds vaker in het stedelijk gebied opduiken. Dat laatste bovendien nogal letterlijk. Meestal blijven ze op veilige afstand van andere soorten die we op het water aantreffen. Ze zijn nu eenmaal niet zo van het integreren en dat heeft een reden.

Verwarrende naam

Het ‘doddereendje’ is de kleinste van de in Europa voorkomende fuutachtigen. Ze worden ook wel ‘hagelzakjes’ genoemd, omdat jagers ooit de gelooide huid gebruikten voor het maken van zakjes waarin ze hun hagel konden bewaren.

De Latijns-Griekse naam: *Tachybaptus ruficollis* geeft feitelijk een beschrijving van zijn gedrag. In het oude Griekse betekent *takhus* ‘snel’ en *bapto* ‘zinken’. *Ruficollis* verwijst naar de rode – of is het meer een kastanjebruine? – nek van het mannetje in prachtkleed. Nu beheersen niet zo gek veel vogelaars Latijn en zal het velen, net als mij, zijn ontgaan dat de naamgeving verwarrend kan zijn. Wij kennen immers ook de ‘roodhalsfuut’. Deze fuutachtige van middenformaat komt alleen ’s winters in onze regionen voor en is veel zeldzamer dan de dodaars.

Vestigingskeuze

Het hele jaar door is de dodaars te zien in allerlei wateren, zoals goed begroeide sloten en plassen. Poldersloten kunnen op hun instemming rekenen maar ook voedselarme vennen, uitgestrekte moerasgebieden en ook onze duinmeren. Of de uiteindelijk gemaakte vestigingskeuze aansluit bij hun eerste voorkeur is maar de vraag. In kleine heidevennetjes zijn ze bijvoorbeeld soms de enige broeders. De reden zou kun-

nen zijn dat ze daar weinig concurrentie van andere watervogels te vrezen hebben. Er is vermoedelijk sprake van het Calimero-effect: ‘zij zijn groot en ik is klein’. Gewoon aanpassen aan de mogelijkheden, is misschien niet de dapperste, maar soms toch de beste oplossing. In kleine vennetjes zijn immers winterlingen, wilde eenden en soms een ralachtige de enige andere watervogels. De meeste watervogels zijn niet in dergelijke locaties geïnteresseerd omdat er te weinig geschikt voedsel is. Zeker speelt dat als het gaat om het bouwen van een nest en het stichten van een gezinnetje.

Verscholen nest

De dodaars laat het nest goed verscholen drijven tussen de oeverbegroeiing, waaraan het doorgaans onderwater op vernuftige wijze is verankerd. Evolutionaire druk zal er

toe hebben bijgedragen dat ze in staat zijn vorm te geven aan zeer onopvallende nesten. De vier tot zes eieren waaruit de productie doorgaans bestaat, worden goed beschermd. Zodra het ouderpaar wordt opgeschrikt, dekken ze de eieren toe met wat nestmateriaal alvorens zelf op de wieken te gaan. Predatie van de eieren kan van grote invloed van zijn op het reproductieproces en een vogel die toch al laag staat in de hiërarchie zoals de dodaars, is zich daartegen gaan wapenen: uiteindelijk moeten er wel snaveltjes worden gevoed. Dus de dodaars heeft een wensenlijst en hecht vooral waarde aan de aanwezigheid van voldoende waterinsecten en hun larven. Omdat de jacht onder water plaatsvindt en geheel op zicht gebeurt, stelt dat eisen aan de kwaliteit van het water – dat mag niet troebel zijn.

Daar waar het ontbreken van vissoorten als baars en brasem in vennetjes voor bijvoorbeeld de fuut een reden is om weg te blijven is het voor de dodaars juist weer een pluspunt. Grotere watervogels zijn voor ‘Calimero’ immers hinderlijke voedselconcurrenten. De dodaars gaat graag zijn eigen gang en brengt veel tijd onder water door. Een enkele keer zie je ze echter ook een insect uit de lucht plukken. Dat doen ze met een vrolijk ogend – en daarmee op onze lachspieren werkend – sprongetje.

Wat de dodaars wel met de fuut gemeen heeft is dat de jongen graag op de rug van hun ouders klimmen. Iets wat de ouders lange tijd prima vinden, maar er komt een moment dat ze niet meer welkom zijn. Gedecideerd worden de jongen afgeschud als ze weer proberen te kiezen voor deze comfortabele wijze van vervoer ... Ook al zijn ze klein en bescheiden, dat geldt niet voor het gehinnik van de baltsang. De lengte varieert van soms een paar seconden, maar het kan ook een poosje aanhouden. Ook wordt nu en dan een duet ten gehore gebracht. De dodaars is sterk wa-

tergebonden en voelt zich duidelijk zeer oncomfortabel op het land. Met zijn gelobde tenen en ver naar achter gepositioneerde pootjes staat de onhandige manier van bewegen over land in schril contrast met het vogeltje dat zich als een torpedo door het water beweegt.

Kwetsbaar

Veel exemplaren overwinteren het delta-gebied, vooral in Oosterschelde en het Grevelingenmeer. Soms zitten er wel een paar honderd bij elkaar in haventjes. De stand van de dodaars kan flink schommelen als gevolg van koude winters. Nu dat laatste steeds zeldzamer wordt zien we de laatste tientallen jaren een toename. Maar het vogeltje blijft kwetsbaar en staat daarom ook al geruime tijd op de rode lijst. Als het toch winterd en de sloten bevroren zien we ze opeens veel meer in stedelijk gebied. Tijdens het miniwintertje eerder dit jaar, zaten groepen dodaarzen in zowel de Hof-, als op de Haagse Bosvijver(s). De aantallen waren iets groter dan in eerdere winters met een ijsvloer. De dodaars kan ook hinder ondervinden van lentes met (te) weinig neerslag omdat favoriete broedplaatsen als de eerdere aangehaalde vennetjes dan droog vallen.

Met liefst 69 paartjes werd door de Vogelwerkgroep Meijndel in de droge lente van 2020 vastgesteld. Het hoogste aantal ooit! Maar in Meijndel wordt de waterstand dan ook kunstmatig gereguleerd. Mogelijk dat nogal wat ‘heide-dodaarzen’ die in hun aanvankelijk habitat met droogte werden geconfronteerd, in onze duinen een goed heenkomen zochten.

Tot zover dit verhaal over het doddereendje, een steeds vaker zichtbare soort in onze regio.

Er is volop drukte in de vogelopvang want het broedseizoen is in volle gang. We hebben dan ook veel te vertellen!

SHARON LEXMOND

Inbraak

Ik moet helaas beginnen met minder fijn nieuws ... Op 18 mei is er ingebroken bij de vogelopvang. Daarbij is onze donatiepot én microscoop gestolen. Behalve dat het natuurlijk echt triest is dat iemand deze spullen bij een vogelopvang weghaalt, was het gevoel dat er een inbreker door onze opvang heengeslopen is en overall heeft aangezetten voor ons erg naar. Gelukkig waren er ontzettend veel lieve en betrokken mensen die ons steunden. Die wil ik hierbij nog eens hartelijk danken! In het bijzonder gaat veel dank uit naar Ton van der Voort en de stichting Universitas. Hartverwarmend was dat veel mensen spontaan een donatie kwamen brengen en dat er van alle kanten microscopen werden aangeboden. Nu stellen we daar nogal specifieke eisen aan en eigenlijk was er geen enkele geschikt voor ons werk. We hebben gelukkig uit de ontvangen gelden een nieuwe aankunnen schaffen en daar zijn we heel erg blij mee. Ook hangt er inmiddels een nieuwe donatiepot voor de deur.

Noordse stormvogels

Het broedseizoen begon al terwijl we nog volop met zeevogels bezig waren. In de vorige editie van 'De Wulp' stond een foto van een Noordse stormvogel – een niet vaak geziene gast binnen de opvang. We hadden er – dankzij een langdurige storm op zee – op een ogenblik maar liefst acht tegelijk. Ontzettend lastige vogels die elkaar niet tolereren. Deze vogels moesten na het aansterken worden gewassen en

Noordse stormvogel

vervolgens weer waterdicht worden op het bad. Echter, dit bad konden ze niet delen met soortgenoten omdat zij als afweermechanisme een olieachtig maagsap uitspugen richting alles wat zij als bedreiging zien. Als het goedje op het verenkled van een andere vogel terecht komt, raken die 'lek' en verliezen hun waterdichtheid. Ziet u het probleem? In totaal zijn er 11 binnengekomen waarvan we er zes weer hebben kunnen vrijlaten. De overleden exemplaren zijn onderzocht en maken deel uit van het plasticonderzoek van Universiteit Wageningen. Noordse stormvogels eten vooral voedsel dat op

het wateroppervlak te vinden is en zijn totaal niet kieskeurig. Hun maaginhoud wordt gebruikt als indicator voor de plasticvervuiling op de oceaan omdat ze dus ook stukken plastic eten. Zie voor meer informatie ook www.wur.nl

Jonge vogels

Dit broedseizoen verloopt voor ons iets rustiger dan voorgaande jaren. Wat zoveel wil zeggen dat we in plaats van 80, nu 60 vogels per dag binnenkrijgen tijdens de piek. Nog steeds erg druk dus, maar beter te overzien. We hebben ook een paar heel speciale vogeltjes in de opvang gehad. Twee heuse Europese kanariekuikens! Zij werden gevonden in een vrachtwagen die

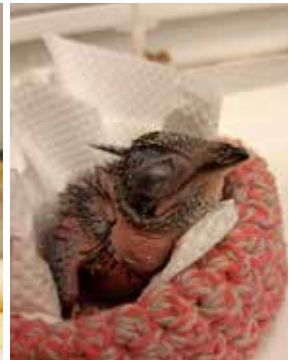
vanuit Spanje kwam. Hierboven een mooi portret dat is gemaakt door een van onze ringers en huisfotograaf, Vincent van der Spek. Ook ziet u nog een ransuilskuiken met gele ogen, duiven, futen en nog meer! Geniet van de foto's, dat deden wij ook bij het maken ervan!

Roodborstjes

Futen

Gierzwaluw

Ransuilkuiken

Koolmezen

Duiven

Vogels van de Nederlandse Rode Lijst

TOM LOORIJ

Deel 42: de kramsvogel

In deze rubriek probeer ik regelmatig soorten te beschrijven waarvan je niet onmiddellijk zou verwachten dat ze op de Rode Lijst staan. Dat lijkt mij zeker het geval met de kramsvogel. Kramsvogels kennen wij immers, ook hier in de Haagse regio, natuurlijk allemaal als zeer algemene doortrekker en wintergast. Bekend zijn de verhalen over 'dronken kramsvogels' die ongecontroleerd in de duinen rondfladderen. De vogels zijn verzot op de bessen van de duindoorn, maar als ze daar veel van eten, gaat het goedje gisten in hun maag en wordt er alcohol gevormd. Ze vertonen dus niet alleen dronken gedrag, maar zijn dus echt dronken! Overigens niet zo verstandig voor ze, want een dronken kramsvogel is natuurlijk een eenvoudige prooi voor bijvoorbeeld een sperwer. Maar in de winter duiken ze ook midden in de stad op, tot in tuinen toe.

Een uiterst grillig voorkomen als broedvogel

Er zijn maar weinig vogelsoorten die zo'n grillig beeld vertonen als broedvogel in de loop der jaren. Van oorsprong was het een vogel van de Siberische taiga met berken- en dennenbossen. Begin vorige eeuw begon zijn opmars naar het westen en werd het ene na het andere land in Europa gekoloniseerd. Het allereerste 'zekere broedgeval' in Nederland was in 1972*. In de jaren daarna nam het aantal broedparen snel toe tot 54-75, waarvan er 27 zeker waren. Aanvankelijk beperkte het broeden zich tot Zuid-Limburg, maar allengs breidde het broedareaal zich uit, eerst naar Noord-Brabant en daarna naar

*in het begin van de 20ste eeuw waren er wel enkele 'waarschijnlijke broedgevallen' in Nederland vermeld, maar zekerheid over bewezen broeden was er niet.

de Achterhoek, de Veluwe, Twente tot zelfs in Drenthe. Het westen van het land bleef echter vrijwel verstoken van met zekerheid broedende kramsvogels. Rond 1980 waren er ca. 250-300 paar en het hoogtepunt werd bereikt tussen 1986 en 1990 met een maximum aantal van 700-900. In Zuid-Limburg werd zelfs een soort van kolonievorming geconstateerd met meerdere nesten in een boom.

Alles wees er toen op dat de kramsvogel een algemene broedvogel in Nederland zou worden. Maar niets bleek minder waar. Om onduidelijke redenen liep het aantal in een paar jaar sterk terug. In 1995 waren er nog maar 300-350 paar over, een daling met 60-70%! En daarna bleef de achteruitgang onverminderd hard gaan. Het ene gebied na het andere buiten Zuid-Limburg werd bijna ontvolkt en voor 2001 bedroeg de schatting voor heel Nederland 80-130 paar, waarvan 65 in Zuid-Limburg. Een dergelijke gigantische afname in zo'n korte tijd (ca. 20 jaar) was nog nooit en is ook daarna niet, bij welke vogelsoort ook vastgesteld.

En in de 21ste eeuw ging de achteruitgang gestaag door. In de jaren van de meest recente broedvogelatlas van Sovon werden er in 2013 slechts vier zekere broedgevallen geconstateerd, in 2014 acht en in 2015 zeven. Omdat dit beeld niet volledig was schatte Sovon voor 2013-2015 de Nederlandse stand op hooguit 10-25 paar. De kramsvogel was een zeldzame broedvogel geworden en staat op de Rode Lijsten van 2004 en van 2016 als 'gevoelig' te boek.

Waarom die achteruitgang?

Zelfs doorgewinterde ornithologen tasten in het duister waarom deze soort zo snel opkwam en even hard weer afnam in aantal. Het is bekend dat soorten die aan

de rand van hun verspreidingsgebied zitten grote fluctuaties kunnen vertonen. Dan schuift de grens op, soms onder invloed van klimatologische omstandigheden. Het is een soort natuurlijke fluctuatie die waarschijnlijk ook bij de kramsvogel de belangrijkste verklaring is. Ook de populaties in België en Duitsland zijn namelijk de laatste jaren sterk teruggelopen. Op lokaal niveau in Nederland is gesuggereerd dat de verdroging van de graslanden een rol speelt. Kramsvogels foerageren in de broedtijd op weilanden waar ze, net als merels, vooral op regenwormen jagen. En die laatste nemen in aantal af door die verdroging.

Haagse kramsvogels

De Haagse kramsvogels bestaan vrijwel voor 100% uit doortrekkende vogels. De aantallen, die bijvoorbeeld op de Vulkaan worden geteld, kunnen van jaar op jaar enorm fluctueren. Het ene jaar zijn het er meer dan 100.000 en het jaar erop maar enkele duizenden. In het voorjaar liggen de aantallen vele malen lager. Dat komt omdat ze veel meer verspreid noordwaarts trekken en sommige vogels kunnen erg lang blijven 'hangen' en zijn hier zelfs nog in april en mei waargenomen. Die laatbloeiers vertonen al een beetje territoriaal gedrag en zingen zelfs. Volgens de broedvogelcriteria die Sovon formuleert mogen we dan al van een territorium spreken, hoewel daadwerkelijk broeden volstrekt onbewezen is. De Vogelwerkgroep Meijndel noteerde in de jaren 1985, 1986, 1997 en 2002 zo'n 'schijn-territorium' en in 2009 zelfs twee. Aantoonbaar broeden was er echter nooit bij. Maar er was één zeer opvallende uitzondering. In 1970, dus een aantal jaren eerder dan de hoofdmacht in Zuid-Limburg neerstreek, zag Adri Remeus in de Raaphorst in april een paartje dat zich opvallend gedroeg. Hij besloot dit in de

gaten te houden. En waarachtig van 7 tot 16 mei bouwde het aan een nest hoog in een populier en begon bij nadering zelfs te alarmeren. Helaas waren na 16 mei de vogels toch met de noorderzon betrokken en werden ze niet meer gezien. De Haagse regio heeft dus zelfs de primeur gehad van de eerste daadwerkelijke broedpoging in Nederland en dat wel heel ver van de streken waar ze zich later zouden vestigen.

De kramsvogel op postzegels

De kramsvogel is slechts bekend van zes zegels, waaronder een foelieleuke van Burundi waar de soort niet eens voorkomt. Eigenlijk vreemd, want het is best een kleurrijke verschijning met zijn blauwgrijze kop, zijn bruine vleugels en zijn fraaie borst en buik met pijlvormige spikkels. Best de moeite waard om af te beelden. Veel mooier bijvoorbeeld dan de toch wat saaie merel met zijn geheel zwarte verenpak waarvan er juist tientallen zegels bestaan. Zou onbekendheid van de soort een rol spelen? En toch komt hij in vrijwel alle landen van Europa voor, in de meeste ook als broedvogel. De mooiste en meest natuurgetrouwe afbeelding is ongetwijfeld die op een zegel uit België, getekend door de beroemde vogeltekenaar André Buzin. Maar de zegel van de Azoren steekt hem wel naar de kroon. De kramsvogel is daar vliëgend afgebeeld en dat is iets wat je maar op weinig zegels ziet: een vliegende zangvogel! De prachtige vleugelveren komen hier wel heel goed op uit. En we leren meteen dat hij dus in Portugal de 'Tordo zornal' heet.

Vogels kijken in Rijswijk

Rijswijk profileert zich graag als groene gemeente met een heuse 'groene long'. De gemeente is terecht trots op de Landgoederenzone die bruto ongeveer 200 hectare omvat.

WIM KOOIJ

En dan is er nog de Stadsparkzone die rond de A4 is gesitueerd aan de kant van Delft. De Hoekpolder, het Wilhelminapark en het Elsenburgerbos maken daarvan deel uit. Dit is 50 jaar geleden aangelegd als rust- en natuurgebied en omvat nu nog ongeveer 160 hectare. Voor woningbouw is er dus wel al best veel van afgeknabbeld. Het Wilhelminapark is net als het Elsenburgerbos grotendeels aangelegd op puin- en vuilstorten. De Hoekpolder ademt hier en daar nog de sfeer van het oude agrarische landschap dat hier en daar nog herkenbaar is – dit is dan ook eigenlijk het pareltje. En juist rond die Hoekpolder was recent het een en ander te doen toen maaiwerkzaamheden op een ongepast moment het einde betekende voor veel jonge rietvogels. Hierover elders in deze Wulp meer.

In dit waarnemingenoverzicht willen we eens bezien wat er binnen de gemeentegrenzen van Rijswijk qua vogels te beleven valt.

De Hoekpolder

Allereerst dan maar de Hoekpolder, ook de plek waar zich de trektelpost Schaapweimolen bevindt. Vanaf de trekpost kon in het voorjaar het scala aan rietvogels goed worden geobserveerd zoals *kleine karekiet*, *rietzanger*, *bosrietzanger* en *rietgors*. Ook de *sprinkhaanrietzanger* en de *blauwborst* laten zich horen en zien. Op 19 juni zijn er door Rob Berkelder 25 *kleine kare-*

Bosrietzanger

kieten en 10 *bosrietzangers* baltsend waargenomen. Alleen de *winterkoning* scoort met 29 nog hoger. Ook de *koekoek* laat zich hier meerdere malen bekijken en beluisteren. Op 28 april flitste een *ijsvogel* langs. De *bosrietzanger* is sowieso veel gemeld de afgelopen lente, niet alleen in de Hoekpolder. Deze meester-imitator liet zich op veel plekken in Rijswijk beluisteren. Zoals bij de Coronatestlocatie aan de Volmerlaan, bij de Hoornbrug en in Steenvoorde.

Blauwborst

Bij de stichting natuurtuin Rijswijk zingt in mei de *nachtegaal*. Liefhebbers van zijn zang kunnen ook terecht in het Wilhelminapark. Jos Bolte maakt melding van een zingend mannetje aldaar in de bosjes nabij de spoorlijn.

Jos is ook degene die wijst op de aanwezigheid van het vogeltje met die roestrode staart en dat krakende liedje. De soort die zo graag verblijft waar gebouwd wordt. Of juist in ruïnes, zoals we in zuidelijker landen vaak zien. Hij schrijft op 22 april op onze site 'Vanmorgen hoorde en zag ik op het gebouw van het Sir Winston Leisurecentrum (Plaspoelpolder, Kesslerpark) een *zwarte roodstaart*, want daar hebben we het natuurlijk over. Hij vloog vervolgens naar het naastgelegen gebouwtje achter het hotel en liet zich goed en frequent zien en horen.'

Dwergooruil

Aan het einde van de maand mei duikt bij de Sionsweg de zeldzame *dwergooruil* op. Deze

Dwergooruil

is waarschijnlijk op 25 mei vanuit Delft de gemeentegrens met Rijswijk overgestoken. De vogel is door meerdere waarnemers in de avondschemering gezien. Daarmee is het een nieuwe soort voor de regio Den Haag. Uilen die vaste bewoners zijn van Rijswijk zijn onder andere de *ransuil* bij Eikelenburg en de *bosuil* in de Voorden. Op laatstgenoemde plek kun je ook de *havik* en *sperwer* aantreffen. Onze fotospecialist Rob ter Ellen zag begin juni een *kleine barmsijs* in Oud Rijswijk. De plek waar rond die tijd ook veel *gierzwaluwen* rondvliegen. Diverse doortrekkende *oeverlopers* geven eind april/ begin mei tekenen van leven in de Landgoederenzone. Op 5 mei werd er een *witgat* dood aangetroffen.

Voor de *grote bonte specht* ben je in de Voorden aan het juiste adres. De oplettende vogelaar staat hier soms oog in oog met de enige *boomklevers* van Rijswijk en kan worden toegelachen door de *groene specht*. De *vink* en ook de *putter* worden hier steeds algemener. Midden in de broedtijd is laatstgenoemde in achtvoud aanwezig. De *blauwe reiger* broedt al jaren in de Voorden, al is van de kolonie met nog 62 paar in 2015 inmiddels minder dan de helft over. De *purperreiger* broedt hier niet maar vloog wel over op 20 mei.

Kruisvaarders- en Wilhelminapark

Het Kruisvaarderspark biedt huisvesting aan een paartje *tuinfluiter*. De ontmoetingskans met de *putter* is er groot en er paraderen in het water parmantige *knobbelzwanen*. Hier overzomereren ook steeds meer *krakeenden* net als bij Hoornwijk, oplopend tot aantallen rond de 25. Die planten zich niet of matig voort. Anders is dat achter Eikelenburg. Daar zwemt medio juni een vrouwtje *krakeend* met 10 jongen.

Schenken of nalaten aan de Haagse Vogelbescherming

De Haagse Vogelbescherming ontvangt op generlei wijze subsidie voor haar werk en is dus afhankelijk van de contributies en giften van haar leden.

Als u van mening bent dat ons werk voor de opvang van vogels waardevol is, dan vragen wij u ons financieel te ondersteunen. U kunt dat doen door een (periodieke) schenking of door de Haagse Vogelbescherming in uw testament op te nemen.

De HVB is een non-profit organisatie met ANBI-status. Dat wil zeggen dat giften en legaten doorgaans aftrekbaar zijn voor de belasting.

Uitgebreide informatie over schenkingen vindt u op onze website: www.haagsevogels.nl onder het kopje *Schenken bij Vereniging*.

U kunt voor meer informatie contact opnemen met onze penningmeester, de heer Rob de Jong (telefoon 070 - 352 2940); hij helpt u graag verder.

'Heidehuisje' huren in Drenthe

3 huisjes met een eigen kijkhut in het Reestdal. Nico de Haan ging u voor: 'Als je niet aangestaard wordt door de Schotse Hooglanders dan word je wel begluurd vanaf de kale topjes van het struikgewas door de roodborsttapuiten.

Nieuw is een laadpaal voor elektrische auto's. www.heidehuisje.nl 06-81525089

De Bomenkapper

De Bomenkapper kapt of snoeit uw boom veilig, voor een vriendelijke prijs en met aandacht voor het dierenleven in uw tuin.

De Bomenkapper:

- kan voor u takkenrillen en houtstapels bouwen
- gebruikt alleen milieuvriendelijke brandstof en olie
- geeft ecologisch advies bij de keuze van een nieuwe boom en kan deze ook voor u planten.

Voor gratis en vrijblijvend advies over de mogelijkheden en een prijsopgave, neem contact op met

Peter Waenink
06 - 13752132
070 - 7852161

www.bomenkapper.nl

info@bomenkapper.nl

Het Wilhelminapark herbergt diverse *fazanten*. Blijkbaar heeft de vos hier nog niet zo rigoureuus huisgehouden als op andere plekken in onze omgeving. Ook in de buurt van de begraafplaats Eikelenburg houdt de vos zich gedeisd. Anders zou de daar wild rondlopende *blauwe pauw* vast al zijn gegrepen. Een andere exoot die zich veelvuldig laat zien is de *mandarijneend*. Een paartje houdt zich doorgaans op in de omgeving van Steenvoorde.

De *huismus* is schaars al is het verheugend dat ze zich hebben gevestigd in nieuwbouwwijk de Strijp. Je struikelt in de gemeente Rijswijk al evenmin over de *ringmussen*. Toch wordt laatstgenoemde soort zo nu en dan gezien bij Eikelenburg. In dit rijtje verdient ook de *nijlgans* het om te worden genoemd. Die soort is alom aanwezig maar vooral in de buurt van Huis te Werve en bij Hoornwijk.

Rijswijkse golfclub

En de soort die echt oprukt – zoals overall in onze regio – is de *grote Canadese gans*. Die lijkt het vooral naar zijn zin lijkt te hebben op de Rijswijkse golfclub. Verder laveren ze vaak tussen de roeiboten in het Rijn-Schiekanaal. Bij deze club vliegt op 29 juni een *zwarte wouw* over en ook de *sperwer* en

Grote Canadese gans

ooievaar werden er in die dagen meermaals gezien. De *ooievaar* bezette tevens een nest bij de Winston Churchillaan. De steeds meer in de randstad oprukkende *lepelaar* vertoeft regelmatig in het Elzenburgerbos, soms solo maar meerdere keren is melding gemaakt van vier exemplaren tezamen.

Zwaluwen en Anton en Antonia jubileren

Voor *zwaluwen* zit je vooral goed bij Hoornwijk, waar de *boerenzwaluw* voortdurend rondvliegt in lente en zomer. Ook de *huiszwaluw* en *gierzwaluw* zijn hier regelmatig present.

Tenslotte biedt Rijswijk ook huisvesting aan een koppeltje *slechtvalken* die de namen Anton en Antonia hebben meegekregen. Anton is in 2008 geboren en geringd bij de Hoogovens in IJmuiden. Voor het koppel is 2021 een jubileumjaar. Ze hebben dit jaar het 10e succesvolle op rij en vormen al 11 jaar een stelletje! Naar verluidt een unicum in Nederland. Ze broeden op het dak van het stadhuis maar omdat daar in de eerste maanden van het jaar buitenwerkzaamheden plaatsvonden, bleven ze enige tijd op afstand. Het werk was voor het broedseizoen goed op gang min of meer voltooid. Omdat slechtvalken sowieso vroegbroeders zijn – heel anders dan *boomvalken* – waren ze laat met de eileg (eerste ei op 26 maart). Er volgden nog twee eieren gelegd die op 1 mei zijn uitgekomen waarop Rijswijk weer een paar slechtvalken rijker was. Bent u benieuwd hoe het Anton en Antonia en hun kroost nu vergaat? Kijk dan op <https://slechtvalkenrijswijk.nl/>

Vogelen in Rijswijk

Veel uiteenlopende soorten dus. Een bezoek aan de Rijswijkse parken en polders om vogels te kijken is volgens mij dan ook zeer de moeite waard!

Ooievaars ringen

HVB actief op grote hoogte

CAROLINE WALTA

In 2020 zaten we middenin de coronapandemie en hebben we geen ooievaars geringd. Dit jaar was het wel mogelijk. Dankzij sponsoring van hoogwerkers en onze klimmer Peter Waenink, hebben we begin juni op zeven nesten 13 jongen kunnen ringen ten behoeve van het onderzoek naar de ooievaarspopulatie in de regio Den Haag.

Bij 's Heeren Loo in Monster heeft boswachter Steven Vlaardingebroek alles tot in de puntjes geregeld: een hoogwerker van de firma Van Nierop en een veiligheidsharnas. Ik krijg een warm welkom van een enthousiast publiek en zelfs de Westlandse Omroep is erbij om een videoreportage te maken. Het nestplateau is in 2019 door de bewoners en vrijwilligers van Het Westerhonk gemaakt op een oude populier en is direct door ooievaars in gebruik genomen. Dit jaar zijn er twee jongen, met een opvallend verschil in grootte. Van de kleinste was de poot nog te kort om te kunnen ringen.

Afval

Verderop bij Manege Berestein aan de Lozerlaan, staat een hoogwerkerwagen van de Gemeente Den Haag. Het nest blijkt vol te liggen met afval, dat we gelijk kunnen opruimen. Vooral plastic vormt een gevaar voor de jongen, bij regen ver-

stopt het de doorwatering en kunnen de kuikens kouvatten of zelfs verdrinken. Op dit nest zijn drie jongen, hier is het verschil in formaat minder groot. Dankzij waarnemingen uit de naastgelegen flat, waar je van boven in het nest kunt kijken, hebben we heel veel informatie over dit broedsel.

Kou

In Voorburg heeft Omroep Midvliet een hoogwerker georganiseerd van VSVK uit Pijnacker. Ooievaarsringen is weer eens wat anders dan techniek installeren ... Ook hier krijgen omstanders de gelegenheid om te kijken en vragen te stellen. Het broedsel telde vier kuikens, waarvan er één het aanhoudende koude en natte voorjaar heeft overleefd. De conditie van het overgebleven jong is goed: zo valt op te maken uit het verenkleed, het formaat en het gewicht.

Op de nesten in het Haagse Mariahoeve vinden we eveneens eenlingen: op het oude nest aan de Smaragdhorst en op de HVB-constructie op Suzannaland blok 3. De ooievaars van andere nesten (Britse School, Suzannaland blok 1 en 2 en de nieuwe nesten aan de Hofzichtlaan en de dwarsflat aan de Smaragdhorst) wisten geen nakomelingen groot te brengen.

In het buitengebied zijn ook veel lege nesten. De oorzaak is het gure weer dat voortduurde tot eind mei.

Verrassing

Tot slot krijg ik assistentie van de brandweer Haaglanden, die het ringen gebruiken om te oefenen met het materieel. Hiermee komen de nesten op de gevel van Kasteel Oud-Wassenaar en de monumentale toren van de voormalige Hulp en Heilkerk in Leidschendam binnen handbereik: zo'n 25 meter hoog. Het is een aangename verrassing om hier twee en drie grote jongen in het nest aan te treffen. Als u deze editie van De Wulp in handen heeft, zijn de jonge ooievaars op weg naar hun overwinteringsgebieden in Frankrijk, Spanje, Marokko en wellicht nog verder. In het jaarverslag hopen we weer mooie terugmeldingen te kunnen noteren!

Dank

Ooievaars ringen doe je niet alleen! Veel dank zijn we verschuldigd aan de volgende bedrijven, organisaties en personen voor hun hulp: Hoogwerkers Van Nierop Westland, VSVK Pijnacker, Gemeente Den Haag, Brandweer kazernes Leidschendam-Voorburg, An Blonk, Stadskinderboerderij Essesteijn, Wim en Harriet Kolber, Paula Mes, Omroep Midvliet, Cora van Nieuwkerk, Peter Ubachs, Peter Waenink (www.bomenkapper.nl), medewerkers, bewoners en vrijwilligers van 's Heeren Loo Het Westerhok, molenaar Bram Zonderop en alle betrokken ooievaarsvrienden! Zonder hun betrokkenheid en inzet zou het ringen van ooievaars in onze regio onmogelijk zijn.

Een bijzonder zeldzame vogel ...

‘Het is geen hobby, inspecteur, het is een religie! Vogelaars zijn jaloerse, egocentrische maniakken. Als ze ook maar een glimp van een zeldzame vogel denken te kúnnen opvangen, piepen ze er onmiddellijk tussenuit! Zélfs als ze midden in hun eigen huwelijksfeest zitten’.

FOEKE ZEILSTRA

Een prachtige scène uit ‘A Rare Bird’, een aflevering van Midsomer Murders uit 2012. Het verhaal in het kort: een lokale vereniging van vogelliefhebbers is in rep en roer omdat één van de leden claimt de zeldzame ‘blue-crested hoopoe’ – die alleen in Afrika voorkomt – te hebben gespot. Hij maakt daarmee aanspraak op de jaarlijkse prijs voor wie de meeste soorten heeft gezien. De waarneming wordt fel betwist en leidt tot moord en doodslag die inspecteur Barnaby mag oplossen. Met verwondering neemt hij kennis van de fanatieke wedijver binnen de vogelvereniging.

Het verhaal over de ‘blauw gekuifde hop’, met het geweldige – want Brits – acteerwerk, deed me denken aan de drekvogel, de

schijthaan ofwel de hop. De Latijnse naam *Upupa epops*, wordt door Engelse kinderen gierend van de lach uitgesproken ...

Zeldzame soort

De hop is een zeldzaamheid in Nederland. We zitten aan de noordkant van zijn verspreidingsgebied. Het is een insecteneter pur sang. Schuw ook. Met zijn lange, licht gebogen snavel vangt hij al scharrelend duizendpoten, sprinkhanen, spinnetjes en andere kleine kriebelbeestjes. Hij is opvallend door zijn kuif – een soort indiantentooi – en zijn roze, reebruine kleur. Zijn fraai getekende zwart-witte vleugels geven hem een zebra-look als hij voorbijvliegt. De naam is een klanknabootsing, de roep is oep oep oep. De vogel spreekt al duizenden jaren tot de verbeelding en komt voor in talloze verhalen en legendes. Overwinteren doet hij in het warmere Afrika.

Ik heb de hop zelf maar tweemaal gezien, één keer in een Zwitserse steengroeve en meer recent in een wijngaard in Noord Italië. Vincent van der Spek – prominent lid van de Haagse Vogelbescherming – had meer geluk. Binnen onze vereniging noem ik dat om tactische redenen natuurlijk geen geluk, maar wijsheid ... We leren wel iets van de Midsomer Murders!

Vincent ontdekte vorig jaar in de Amsterdamse Waterleidingduinen een nestholte in een oude boom. En het was raak: het was het tweede broedgeval van de hop in Nederland sinds de eeuwwisseling! Acht jaar eerder, in 2012, werd een nest in Limburg gevonden.

Een geurig inkijkje

Na het uitvliegen van de vijf jongen heeft Van der Spek met een mini-camera in het nest rondgekeken. ‘Het was binnen een vieze bende. Poep, prooiresten ... alles laten ze liggen. Het rook er niet bepaald naar gevulde koeken’, stelt hij met gevoel voor understatement. Grinnikend: ‘de geur wordt wel getypeerd als lijkenlucht gemixt met die van poep. Maar ik had geluk: het verlaten nest stonk alleen nog naar ammoniak.’

Poetsvrouwtjes

Over die geur – waaraan de vogel zijn vele viezige bijnamen dankt – het volgende. De vrouwtjes hebben een poetsklier waarmee ze een plakkende, stinkende afscheiding op hun veren en eieren aanbrengen. Dat schrikt rovers af, iets wat we ook kennen van de bunzing en van sommige planten. Maar in een recent hop-onderzoek kwam nog iets anders naar voren. De onderzoekers sloten met plastic buisjes tijdelijk de poetsklier van het vrouwtje af en veegden de eieren schoon. Andere eieren werden ongemoeid gelaten. De eieren voorzien van het laagje laag poetsmiddel behielden meer kleur, kwamen eerder uit en hadden minder bacteriën dan de schoongeveegde eieren. Een antibioticum in de vogelwereld dus! Nu maar hopen dat de farmaceuten er niet mee aan de slag gaan voor de soort mens. Geef mij maar een pilletje en dan het liefst eentje met de geur van Haagse Hopjes!

Aantal waarnemingen van de hop neemt toe

We zien ook dit jaar opnieuw een flinke toename van het aantal waarnemingen. Het zijn er vele tientallen en ze zijn eerlijk verspreid over heel Nederland. Zie www.waarneming.nl Of dat leidt tot meer broedgevallen, zal de toekomst leren. De samenhang met een warmer klimaat wordt vermoed. Vogelbescherming Nederland pleit voor beschermingsprogramma's in Frankrijk, Duitsland en Polen waarbij de bestrijding van grotere insecten door de agrarische sector moet worden beperkt. Ook kleinschaliger, minder intensieve landbouw zou de hop kunnen helpen.

Hoppen door de eeuwen heen ...

De hop en de mens, het is een intrigerende relatie. Al in het oude Egypte – duizenden jaren voor onze jaartelling – werd de vogel afgebeeld in de tempels en op de graven. De afbeelding gaf aan welk kind de erfgenaam en opvolger van zijn vader was.

In de Koran wordt de hop genoemd als boodschapper van koning Salomo van Israël. Deze gevleugelde gezant bazuinde overal rond wat voor wijze, goede koning Salomo was. En passant verzamelde de vogel informatie uit de uithoeken van het rijk. Toen de hop een keer te laat kwam voor een bijeenkomst met de koning moest hij

een goed excuus hebben anders zwaaide er wat. 'Ik heb nieuws', verontschuldigde de laatkomer zich, 'op de prachtige troon van Seba – het huidige Ethiopië - zit een machtige vrouw, de koningin. Ze aanbidden in Seba de zon in plaats van Allah! En Satan heeft ervoor gezorgd dat ze er nog van genieten ook ...'

Volgens de Hebreeuwse bijbel reisde dezelfde koningin van Seba naar koning Salomo. Ze had van zijn grote wijsheid gehoord en bracht goud, specerijen en edelstenen mee. Ze was zo onder de indruk van Salomons wijsheid en rijkdom dat ze zijn God aannam. Daarop gaf Salomo haar 'alles gaf wat zij verlangde.' Lang is er gestudeerd op de betekenis van 'wat', maar u en ik – mensen van de wereld – weten genoeg ...

De hop wordt in heel wat landen als onrein beschouwd. Stank en poep zijn nu eenmaal slecht voor het imago. Er zijn veel associaties met dieven, onheil, ziekte en andere narigheid. Maar niet overal. In Perzië – het huidige Iran – is de vogel bijvoorbeeld weer het symbool van deugdzaamheid. En in Israël werd de hop in 2008 door maar liefst 155.000 inwoners uitgeroepen tot nationale vogel.

Tot slot een waarschuwing

Voordat u overhaast tickets boekt om in Afrika de heel erg zeldzame blue-crested hoopoe te gaan zien: doe het niet! U kunt er weliswaar de Afrikaanse hop vinden, maar de blauw gekuifde hop zoekt u er vergeefs. Deze soort is namelijk ontsproten aan de fantasie van de scenario schrijver van Midsomer Murders ...

Met u hef ik het glas op 'the blue-crested hoopoe, a very rare bird indeed!

Verenigingswinkel

Voor informatie, publiciteit en verkoop

**De winkel is geopend
tijdens de open dagen van
vogelopvang De Wulp**

Diverse vogelkijkgidsjes v.a.	9,95
DVD met 5 Haagse natuurdocumentaires	
<i>Ooievaars Natuurlijk</i>	10,00
Serviesgoed met vogelafbeeldingen v.a.	4,50
Raamstickers (3st. A4) wit en zwart	3,00
Vogelherkenning- en zoekplaten	0,50
Vogelkaarten v.a.	1,00
Vogelpennen, vogeltassen	3,50
Vogelparaplu	7,50
Diverse wintervoerartikelen v.a.	2,50
<i>Finstick</i> , (verrekijkerstatiefje)	12,00
Duurzame nestkasten in 14 modellen.	
Foto's en prijslijst op de website www.haagsevogels.nl	
Bestellen via info@haagsevogels.nl	
Plaatjes voor mezenestkasten	2,00

Vogelopvang De Wulp

Heliotrooplaan 15
2555 MA Den Haag
Telefoon: 070 - 323 15 68

IBAN: NL83 INGB 0005 0926 75
t.n.v. Vogelasiel De Wulp

E-mail: info@vogelopvangdewulp.nl
Website: www.vogelopvangdewulp.nl
facebook.com/vogelopvangdewulp/
instagram.com/dewulp

Contact

Bestuur

Hans Elders	voorzitter
Jeroen Melcherts	secretaris
Rob de Jong	penningmeester
Rogier Mos	lid
Frits IJzendoorn	lid
John Woudstra	lid

Correspondentieadres bestuur

Heliotrooplaan 15, 2555 MA Den Haag
E-mail: info@haagsevogels.nl

Algemeen bankrekeningnummer

IBAN: NL12 INGB 0003 5861 85

Functionaris privacybescherming

Jeroen Melcherts

Contributie

De contributie bedraagt minimaal € 15,00 per jaar voor volwassenen; jeugdleden tot 18 jaar gratis; lidmaatschap voor het leven: € 250,00 minimaal. Betaling op IBAN NL49 INGB 0000 275200 t.n.v. Haagse Vogelbescherming.

Ledenadministratie

Voor aanmelden van nieuwe leden, adreswijzigingen en contributiebetaling kunt u terecht bij de ledenadministratie:

Rob de Jong
tel. 070 - 352 2940
e-mail: hvbledenadm@gmail.com

CEL

Contactpersoon: Muriel Kommer
Voor informatie: tel. 06 - 26 30 06 20
E-mail: hvbexcursies@live.nl

Commissie Veldwerk

Contactpersoon:
Boudewijn Schreiner, tel. 06 19 77 88 93

Algemene informatie

E-mail: info@haagsevogels.nl
Website: www.haagsevogels.nl
<https://www.facebook.com/HaagseVogels/>
Vogelopvang De Wulp, tel. 070 - 323 15 68

Alarmnummers Milieuzaken

Voor spoedeisende zaken als kappen en snoeiwerkzaamheden in de broedtijd

- Den Haag noord:
Adri Remeeus, tel: 06 - 53 42 56 02
- Den Haag zuidwest:
Ruud van der Waard, tel: 06 - 47 46 01 59
- Leidschendam-Voorburg:
Martin van de Reep, tel: 06 - 54 75 89 50

R!NG FOTOFOCUS.nl

DE VERREKIJKERSPECIALIST VAN DEN HAAG

SWAROVSKI
OPTIK

Swarovski ATX | STX | BTX

"De beste modulaire telescoop ooit!"

Alles op voorraad en demonstratie-klaar!

opticron

Thomsonlaan 96 | 2565 JE | Den Haag | 070-3638398 | denhaag@ringfotofocus.nl